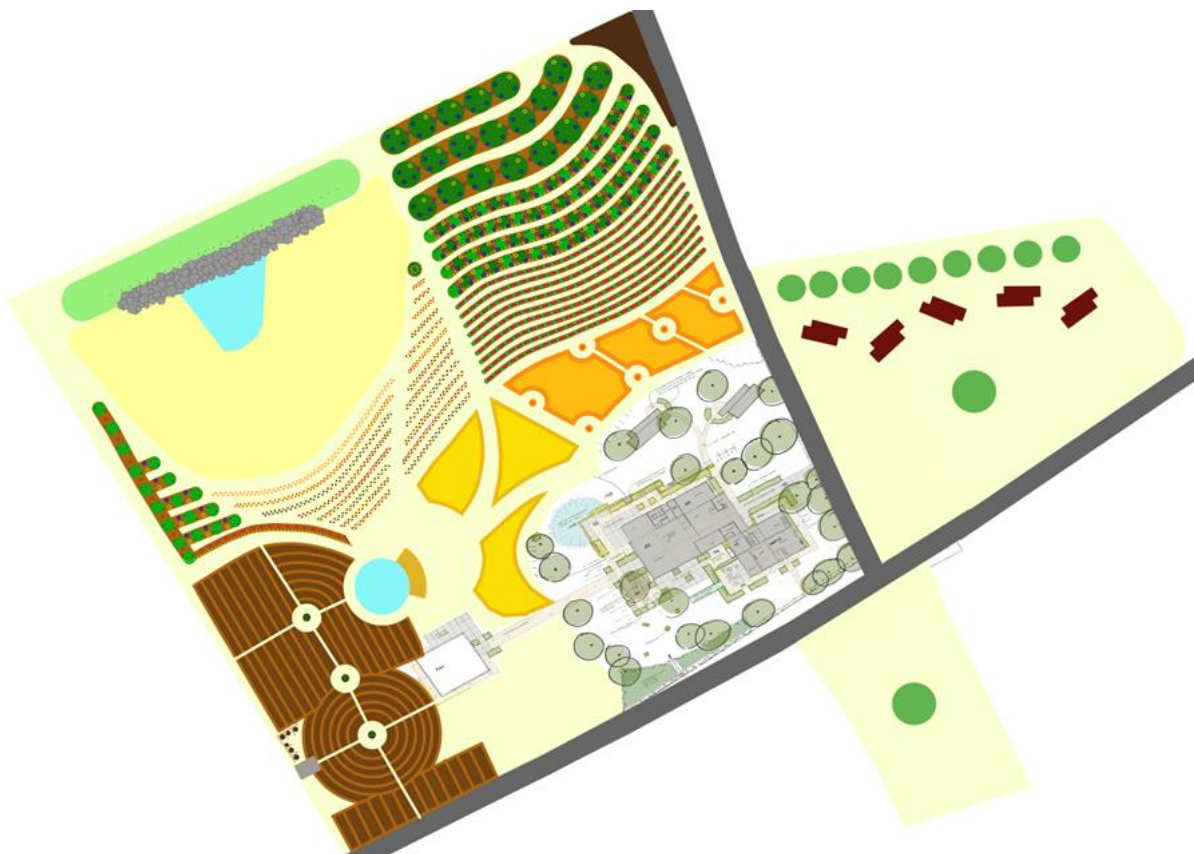

Aanleg Voedselbos op Landgoed De Eikenhof

Activiteitenplan

(redactie: Frans Disse)

Landgoed De Eikenhof
Mingersborg 28a
6367 JX Voerendaal

Aanvrager: Alex Bos
alexambos@gmail.com
+31 6 388 511 30

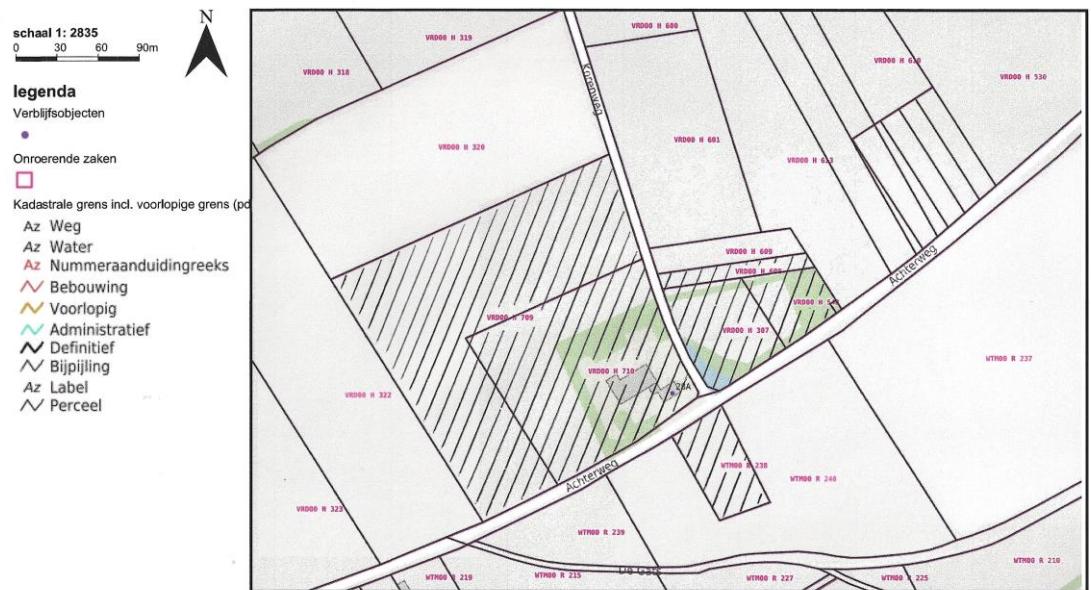
Datum: 16 maart 2023

Inhoudsopgave

1) Topografische overzichtskaart	3
2) Uitgangssituatie projectlocatie	4
3) Overzichten:	6
a. Soorten en aantallen planten per vegetatielaag	6
b. Aantal unieke soorten	9
4) Ontwerp (vegetatielagen, soorten, zones en paden)	10
5) Toelichtende beschrijving:	14
a. Windhaag	14
b. Bloesemboog	15
c. Gemeenschap en vrijwilligers	19
d. Educatieve functie	20
6) Samenwerking en taakverdeling	21
7) Tijdschema realisatie project	22
a. Aanleg Jaar 1	22
b. Aanleg Jaar 2	23
c. Aanleg Jaar 3	24
d. Toestand na 15 jaar	25
Bijlage: Instructie bij het maken van het Activiteitenplan	26

1) Topografische overzichtskaart

provincie limburg

Landgoed De Eikenhof (5,1 ha) bestaat uit de volgende percelen:

VRD00 H 307 (Gemeente Voerendaal)
VRD00 H 547
VRD00 H 548
VRD00 H 608
VRD00 H 709
VRD00 H 710
WTM00 H 238 (Gemeente Gulpen-Wittem)

De **Tuinderij Belle Hélène** bestaat uit: a) moestuinen (voor één- en tweejarige groenten) en een (bloemen)pluktuin; b) een bloemen- en kruidenweide; en c) een voedselbos (#). De tuinderij (3 ha) beslaat perceel VRD00 H 709 en ongeveer de helft van perceel VRD00 710. Het aan te leggen **voedselbos** zal daarvan bijna 2 ha in beslag gaan nemen.

(Aan de randen van de tuinderij wordt “nieuwe natuur” aangelegd. Het gaat om een *droog* systeem (bomen en struiken, ook wel “zone 5” genoemd) naast het voedselbos en een *nat* systeem (hout- of takkenwal, wadi, riet- en moerasplanten) in/naast de bloemen- en kruidenweide. Hiermee wordt de biodiversiteit op het landgoed verder bevorderd.)

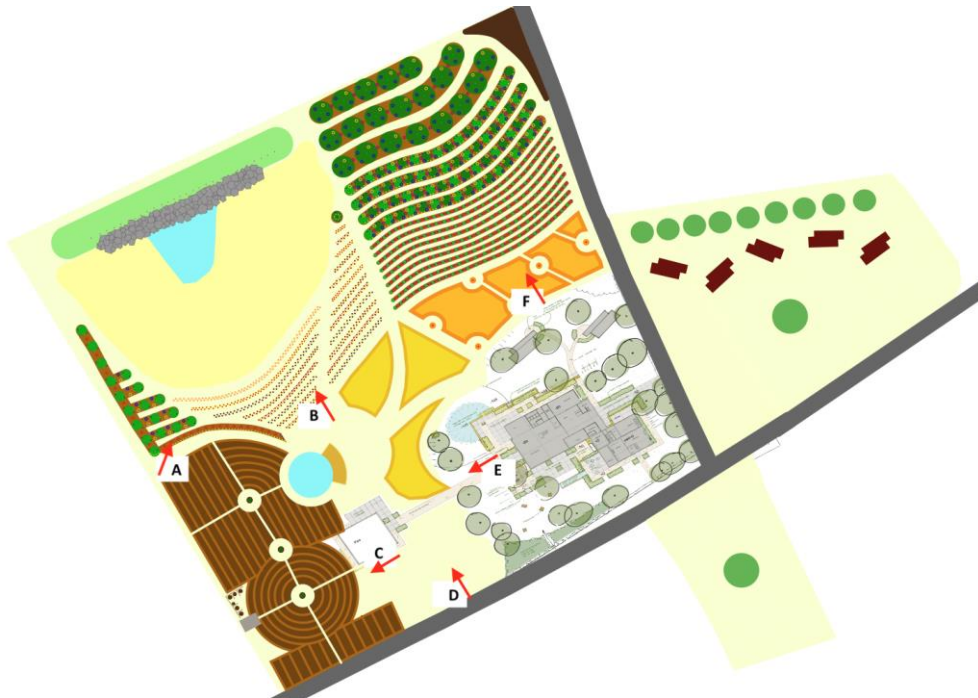
Bij deze aanvraag gaat het uitsluitend om het **voedselbos** (c).

Omdat de benaming “voedselbos” voor niet-ingewijden vaak verwarrend is, prefereren wij in onze in- en externe communicatie zelf de benaming “voedseltuin” (al dan niet met de toevoeging: “onder permacultuur”) of de benaming “voedsel(bos)tuin”.

2) Uitgangssituatie projectlocatie

Satellietfoto van Landgoed De Eikenhof (de contour van het aan te leggen voedselbos is aangegeven met de blauwe figuur).

In de tekening zijn de posities (A, B, C, D, E en F) aangegeven van waaruit de verschillende foto's zijn gemaakt.

A.

B.

C.

D.

E.

F.

3) Overzichten:

a. Soorten en aantallen planten per vegetatielaag

Soorten		Vegetatielaag	Zone	Aantal	Hoogte
<i>Latijnse naam</i>	<i>Nederlandse naam</i>		(bij paragraaf 4)		(min. - max.)
<i>Carya illinoensis</i>	Pecannoot	Kroonboom	10 m - bedden	2	40 - 50 m
<i>Castanea crenata</i>	Japanse kastanje	Kroonboom	10 m - bedden	2	10 - 15 m
<i>Castanea mollissima</i>	Chinese kastanje	Kroonboom	10 m - bedden	2	- 20 m
<i>Castanea sativa</i>	Europese tamme kastanje	Kroonboom	10 m - bedden	2	25 - 35 m
<i>Castanea sativa-crenata</i>	Eur-jap hybride kastanje	Kroonboom	10 m - bedden	2	25 - 35 m
<i>Corylus colurna</i>	Boomhazelaar (+ truffels)	Kroonboom	10 m - bedden	6	- 25 m
<i>Juglans cinerea</i>	Boternoot / Witte walnoot	Kroonboom	10 m - bedden	2	20 - 40 m
<i>Juglans nigra</i>	Zwarte- / Amerikaanse walnoot	Kroonboom	10 m - bedden	2	20 - 30 m
<i>Juglans regia</i>	Gewone- / Europese walnoot	Kroonboom	10 m - bedden	2	- 30 m
<i>Juglans x bixby</i>	Buarnoot / Hybride japanse x witte walnoot	Kroonboom	10 m - bedden	2	- 15 m
<i>Amelanchier alnifolia</i>	Krentenboom / Saskatoonbes	Hoogstam	5 m - bedden	2	8 - 10 m
<i>Amelanchier laevis</i>	Drentse krentenboom	Hoogstam	5 m - bedden	2	8 - 10 m
<i>Amelanchier lamarckii</i>	Amerikaanse krentenboom	Hoogstam	5 m - bedden	2	4 - 9 m
<i>Asimina triloba</i>	Pawpaw / Roomappel	Hoogstam	5 m - bedden	2	- 10 m
<i>Cornus kousa</i>	Japanse kornoelje	Hoogstam	5 m - bedden	2	4 - 8 m
<i>Crataegus monogyna</i>	Eenstijlige meidoorn	Hoogstam	5 m - bedden	2	6 - 8 m
<i>Diospyros kaki</i>	Japanse persimoon	Hoogstam	5 m - bedden	2	- 15 m
<i>Diospyros lotus</i>	Lotusboom	Hoogstam	5 m - bedden	2	15 - 30 m
<i>Diospyros virginiana</i>	Amerikaanse persimoon	Hoogstam	5 m - bedden	2	- 20 m
<i>Hovenia dulcis</i>	Japanse rozijnenboom	Hoogstam	5 m - bedden	2	10 - 30 m
<i>Malus domestica</i>	Appel	Hoogstam	5 m - bedden	2	5 - 8 m
<i>Morus alba</i>	Witte moerbei	Hoogstam	5 m - bedden	2	13 - 17 m
<i>Prunus avium</i>	Zoete Kers	Hoogstam	5 m - bedden	2	- 20 m
<i>Prunus cerasifera</i>	Kerspruim / Myrobalaan	Hoogstam	5 m - bedden	2	8 - 12 m
<i>Prunus domestica subsp. Italica</i>	Gages pruim	Hoogstam	5 m - bedden	2	6 - 8 m
<i>Prunus dulcis</i>	Amandel	Hoogstam	5 m - bedden	2	4 - 10 m
<i>Prunus mume</i>	Japanse abrikoos	Hoogstam	5 m - bedden	2	4 - 10 m
<i>Prunus salicina</i>	Japanse pruim	Hoogstam	5 m - bedden	2	9 - 12 m
<i>Pyrus communis</i>	Europese peer	Hoogstam	5 m - bedden	2	8 - 20 m
<i>Pyrus pyrifolia</i>	Aziatische- / Nashipeer / Zandpeer	Hoogstam	5 m - bedden	2	6 - 8 m
<i>Sorbus domestica</i>	Peerlijsterbes	Hoogstam	5 m - bedden	2	- 15 m
<i>Toona sinensis / Cedrela sinensis</i>	Uiensoepboom	Hoogstam	5 m - bedden	2	15 - 20 m

Soorten		Vegetatielaag	Zone	Aantal	Hoogte
<i>Latijnse naam</i>	<i>Nederlandse naam</i>		(bij paragraaf 4)		(min. - max.)
Cornus mas	Gele kornoelje	Halfstam	5 m - bedden	3	5 - 6 m
Corylus avellana	Gewone hazelaar (+ truffels)	Halfstam	5 m - bedden	2	5 - 7 m
Crataegus arnoldiana	Meidoorn	Halfstam	5 m - bedden	2	- 4 m
Crataegus pedicellata	Meidoorn	Halfstam	5 m - bedden	2	4 - 5 m
Elaeagnus ebbingei	Olijfwilg	Halfstam	5 m - bedden	3	2 - 4 m
Elaeagnus umbellata	Olijfwilg	Halfstam	5 m - bedden	3	3 - 4 m
Hippophae rhamnoides	Duindoorn	Halfstam	5 m - bedden	2	1 - 5 m
Maclura tricuspidata	Chinese moerbei / Zhe	Halfstam	5 m - bedden	2	4 - 6 m
Mespilus germanica	Mispel	Halfstam	5 m - bedden	3	4 - 6 m
Morus nigra	Zwarte moerbei	Halfstam	5 m - bedden	2	4 - 6 m
Prunus cerasus	Zure kers	Halfstam	5 m - bedden	2	3 - 5 m
Prunus domestica supsp. Asprimira	Abrikoospruim	Halfstam	5 m - bedden	2	3 - 5 m
Prunus domestica supsp. Institia / P.damascena	Mirabel / Damson pruim	Halfstam	5 m - bedden	2	3 - 6 m
Prunus persica	Perzik	Halfstam	5 m - bedden	2	5 - 7 m
Prunus spinosa	Sleedoorn	Halfstam	5 m - bedden	2	4 - 6 m
Sambucus nigra	Gewone vlier	Halfstam	5 m - bedden	3	- 6 m
Zanthoxylum piperitum, Z.simulans, Z.schinifolium, Z.armatum	Szechuan (Japanse peperboom)	Halfstam	5 m - bedden	2	3 - 6 m
Castanea pumila	Dwergkastanje / Chinquapin	Laagstam	5 m - bedden	3	1 - 3 m
Elaeagnus multiflora ovata	Langstelige olijfwilg / Goumi	Laagstam	5 m - bedden	3	- 3 m
Prunus tomentosa	Struikkers	Laagstam	5 m - bedden	3	1 - 2 m
Toona sinensis / Cedrela sinensis	Uienboomsoep	Laagstam	5 m - bedden	3	- 3 m
Malus domestica	Appel	Laagstam	2 m - bedden	52	- 3 m
Prunus persica	Perzik	Laagstam	2 m - bedden	20	- 3 m
Prunus salicina	Japanse pruim	Laagstam	2 m - bedden	20	- 3 m
Pyrus communis	Europese peer	Laagstam	2 m - bedden	20	- 3 m
Pyrus pyrifolia	Aziatische- / Nashipeer	Laagstam	2 m - bedden	20	- 3 m
Calycanthus floridus	Specerijstruik / Meloenboompje / Wijknop	Struik		10	200 - 300 cm
Camellia sinensis	Theestruik	Struik		10	200 - 300 cm
Ceanothus americanus	New Jersey tea	Struik		10	- 100 cm
Gaultheria procumbens	Oosterse theebes / Bergthee	Struik	2 m - bedden	20	10 - 20 cm
Gaultheria shallon	Appeltjesblad / Bergthee	Struik		10	60 - 80 cm
Gaylussacia baccata	Zwarte bosbes	Struik	2 m - bedden	23	- 100 cm
Hydrangea serrata	Japanse berg(thee-)hortensia	Struik		10	- 120 cm
Leptospermum scoparium	Manuka tea tree	Struik		10	200 - 300 cm
Lindera benzoin	Koortsstruik / Spice bush	Struik		10	300 - 500 cm
Lonicera cearulea	Honingbes / Junibes	Struik	2 m - bedden	23	- 150 cm

Soorten		Vegetatielaag	Zone	Aantal	Hoogte
<i>Latijnse naam</i>	<i>Nederlandse naam</i>		(bij paragraaf 4)		(min. - max.)
Ribes nigrum	Zwarte bes	Struik	2 m - bedden	15	- 200 cm
Ribes odoratum	Gele ribes	Struik	2 m - bedden	15	150 - 250 cm
Ribes rubrum	Aalbes (wit en rood)	Struik	2 m - bedden	15	- 200 cm
Ribes sanguineum	Rode ribes	Struik	2 m - bedden	15	200 - 250 cm
Ribes uva-crispa	Kruisbes	Struik	2 m - bedden	15	- 200 cm
Ribes x nidigrolaria, of R.nigrum + divaricatum + uva-crispa	Jostabes	Struik	2 m - bedden	15	200 - 250 cm
Rubus x loganobaccus	Loganbes	Struik	5 – m bedden	12	- 200 cm
Rubus arcticus	Kruipende poolbraam	Struik	2 m - bedden	20	10 - 20 cm
Rubus fruticosus	Gewone braam	Struik	10 m - bedden	6	200 - 600 cm
Rubus fruticosus x ideaus	Taybes	Struik	5 m - bedden	12	200 - 300 cm
Rubus idaeus	Framboos	Struik	2 m - bedden	60	- 150 cm
Rubus illecebrosus	Aardbeiframboos	Struik	2 m - bedden	15	80 - 100 cm
Rubus nepalensis	Nepalese grondframboos	Struik	2 m - bedden	20	10 - 20 cm
Rubus phoenicolasius	Japanse wijnbes	Struik	10 m - bedden	3	100 - 150 cm
Rubus spp. X 5	Boysenbes	Struik	5 m - bedden	6	- 250 cm
Vaccinium macrocarpon	Veenbes	Struik	2 m - bedden	20	- 20 cm
Vaccinium myrtillus	Europese blauwe bosbes	Struik	2 m - bedden	23	- 60 cm
Vaccinium oxycoccos	Europese cranberry	Struik	2 m - bedden	50	- 100 cm
Anemone ranunculoides	Gele anemoon	Kruid/Kruiper		40	15 - 25 cm
Anthericum liliago	Grote graslelie	Kruid/Kruiper		60	20 - 60 cm
Arctium tomentosum	Donzige klit	Kruid/Kruiper		40	30 - 150 cm
Blitum bonus-henricus	Brave hendrik	Kruid/Kruiper		40	15 - 60 cm
Cornus suecica	Zweedse kornoelje	Kruid/Kruiper		40	5 - 30 cm
Clinopodium acinos	Kleine steentijm	Kruid/Kruiper		60	- 15 cm
Clinopodium menthifolium	Bergsteentijm	Kruid/Kruiper		40	30 - 80 cm
Fragaria x ananassa	Aardbei	Kruid/Kruiper		250	20 - 30 cm
Fragaria moschata	Grote bosaardbei	Kruid/Kruiper		200	10 - 40 cm
Fragaria viridis	Heuvelaardbei	Kruid/Kruiper		150	10 - 20 cm
Gagea lutea	Bosgeelster	Kruid/Kruiper		20	10 - 30 cm
Galeopsis pubescens	Zachte hennepnetel	Kruid/Kruiper		30	15 - 75 cm
Mentha longifolia / Mentha sylvestris	Hertsmunt / Bosmunt	Kruid/Kruiper		30	50 - 100 cm
Salvia verbenaca	Kleinbloemige salie	Kruid/Kruiper		30	10 - 50 cm
Salvia verticillata	Kranssalie	Kruid/Kruiper		30	30 - 60 cm
Satureja montana L	Bergbonenkruid	Kruid/Kruiper		30	30 - 50 cm
Thymus xcitriodorus	Citroentijm	Kruid/Kruiper		30	- 30 cm
Thymus praecox	Kruiptijm	Kruid/Kruiper		32	5 - 10 cm
Thymus pulegioides	Grote tijm	Kruid/Kruiper		30	10 - 30 cm
Thymus serpyllum	Kleine tijm / Kwedel	Kruid/Kruiper		30	- 5 cm
Thymus vulgaris	Echte tijm	Kruid/Kruiper		30	15 - 20 cm
Valeriana officinalis	Echte valeriaan	Kruid/Kruiper		20	60 - 120 cm

Soorten		Vegetatielaag	Zone	Aantal	Hoogte
<i>Latijnse naam</i>	<i>Nederlandse naam</i>		(bij paragraaf 4)		(min. - max.)
Allium carinatum	Berglook	Bol/Knol		400	30 - 90 cm
Allium oleraceum	Moeslook	Bol/Knol		400	30 - 80 cm
Crocus sativus	Saffraancrocus	Bol/Knol		4200	8 - 12 cm
Medicago polymorpha	Ruige rupsklaver	N-Fix (zaad)		1 kilo	15 - 50 cm
Medicago minima	Kleine rupsklaver	N-Fix (zaad)		1 kilo	5 - 40 cm
Onobrychis viciifolia	Esparcette	N-Fix (zaad)		1 kilo	20 - 70 cm

b. Aantal unieke soorten

Met betrekking tot de volgende eisen:

“Het bos heeft minimaal 700 stuks bomen en struiken per hectare. Het bos kent minimaal 50 verschillende plantensoorten aan bomen en struiken, geduid op de indeling in taxonomische rang, en niet bijvoorbeeld op verschillende cultivars/rassen.”

Per ha gaan er (gemiddeld) 778 bomen en struiken de grond in. Er worden 251 climaxbomen* geplant, 242 pioniersbomen** en andere inheemse bomen*** met het oog op grondverbetering, en 946**** struiken; dat zijn in totaal 1439 bomen en struiken.

Verder 1230 kruidenplanten en 5000 bollen en knollen. In het totaal worden er 7.669 bomen, struiken en andere planten aangeplant. En nog eens 3 kilo esparcette en rupsklaver ingezaaid.

In het voedselbos zullen in totaal 108 verschillende plantensoorten worden aangeplant en ingezaaid. Naast 22 soorten kruiden en kruipers zijn dat 80 verschillende soorten bomen en struiken, te weten: 10 verschillende soorten kroonbomen, 22 verschillende soorten hoogstam, 17 soorten halfstam, 3 soorten laagstam en 28 soorten struiken.

* vooral noten- en fruitbomen

** & *** staan niet de soortenlijst (subparagraaf 3a), omdat deze bomen niet bij een kweker worden aangeschaft, maar worden betrokken via MeerBomen.Nu

**** van dit aantal van 946 struiken hoeft slechts de helft te worden aangeschaft bij een kweker, omdat deze struiken in het tweede of derde jaar in tweeën worden gedeeld; dit levert een besparing op van 50% op de aanschafkosten

4) Ontwerp (vegetatielagen, soorten, zones en paden)

Met als uitgangspunt / kader / program van eisen:

“Voedselbos: een door mensen ontworpen productief bos met een hoge diversiteit aan soorten. Het voedselbos kenmerkt zich door een kroonlaag van hogere bomen (kroonbomen), een rijk bosbodemleven en minimaal drie andere vegetatielagen van respectievelijk lagere bomen, struiken, kruiden, bodembedekkers, ondergrondse gewassen en klimplanten. De kroon-, lagere bomen- en struiklaag kent uitsluitend meerjarige planten. Het bos heeft minimaal 700 stuks bomen en struiken per hectare. Het bos kent minimaal 50 verschillende plantensoorten aan bomen en struiken, geduid op de indeling in taxonomische rang, en niet bijvoorbeeld op verschillende cultivars/rassen. Een voedselbos in het kader van deze subsidieregeling kenmerkt zich doordat geen gebruik wordt gemaakt van bemesting of bestrijdingsmiddelen.”

(Bron: Nadere subsidieregels Landschapselementen en Voedselbossen 2022-2023)

Bij het maken van het ontwerp is rekening gehouden met het Landschappelijk inrichtingsplan dat als bijlage behoort bij de regels van het Bestemmingsplan De Eikenhof van 10 juni 2021 (www.ruimtelijkeplannen.nl; adres: Mingersborg 28a, 6367 JX Voerendaal).

Het ontwerp is gemaakt in samenspraak met Victor Knooren, masterstudent plantenwetenschappen / bos- en natuurbeheer aan de Wageningen University & Research (WUR), met een grote belangstelling voor regeneratieve landbouw en permacultuur, die de lijsten heeft samengesteld van de soorten voor de vegetatielagen in de verschillende zones, en voor de bloesemboog.

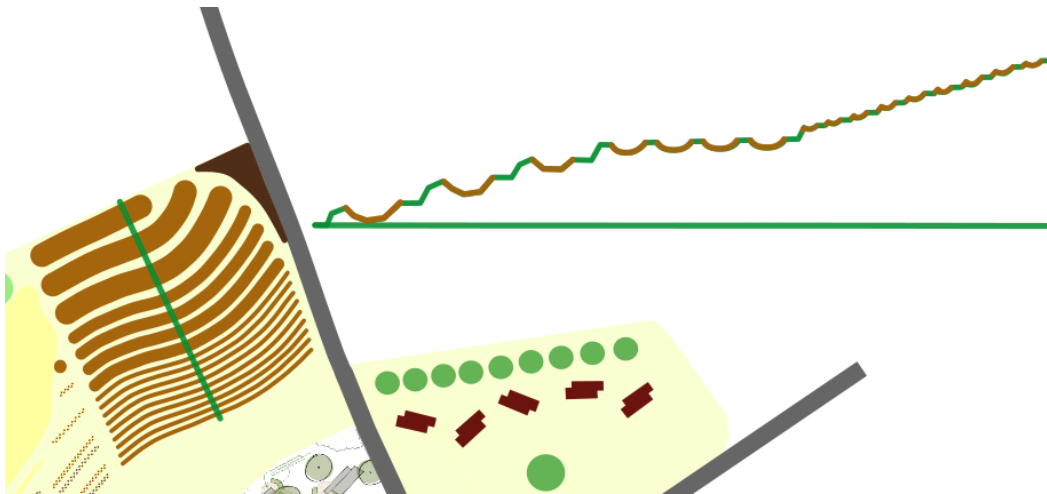
Terrasvorming* en bodemverbetering

Met het oog op de klimaatverandering is bij het ontwerp aandacht besteed aan de waterhuishouding.

Het hemelwater afkomstig van verhard oppervlak (dak- en terreinverharding) wordt in eerste instantie zoveel mogelijk opgevangen in de vijver dichtbij de bebouwing (schuur en woonhuis). Van deze vijver loopt een buis naar de vijver in de tuinderij, zodat vanuit deze vijver het water benut kan worden voor het irrigeren of bewateren van de moestuinen en het voedselbos.

Omdat in de toekomst de kans op overvloedige regenval maar ook op langaanhoudende droogte toeneemt, zullen op het in hoogte aflopende terrein van het voedselbos, gebruikmakend van de (parallele) hoogtelijnen, boven elkaar liggende graften (ook wel genoemd: hellingknikken of mini-terrassen) worden aangelegd.

Op de graften met de bedden met een breedte van 10 m zullen rabatten (grondrichels) aangebracht en greppels uitgegraven worden. In deze greppels zal organisch materiaal worden geaccumuleerd om de bodem te verbeteren en water op te slaan. Op de graften met de bedden met een breedte van 5m zal worden volstaan met uitgraven van greppels.

(Ook op een deel van het terrein van de bloemen- en kruidenweide zullen graften worden aangelegd (al dan niet met kleine rabatten en greppeljes). Aan de (noord)rand van de bloemen- en kruidenweide zal een wadi worden uitgegraven. Bij/deels in deze wadi (links boven in de voorgaande tekening) zal *natte* “nieuwe natuur” worden aangelegd: riet- en moerasplanten.)

Nadat de bedden op de graften min of meer zijn omgeploegd (en het aanwezige organische materiaal de bodem is ingewerkt) kan worden aangeplant. Daarna worden de bedden in de zones van de voedselbos bedekt met een laag mulch (= aan te voeren organisch materiaal), bestaande uit houtsnippers en stro.

* Terrasvorming heeft (ook) grote voordelen bij het planten, en het beheer en onderhoud.

Bepanting zones

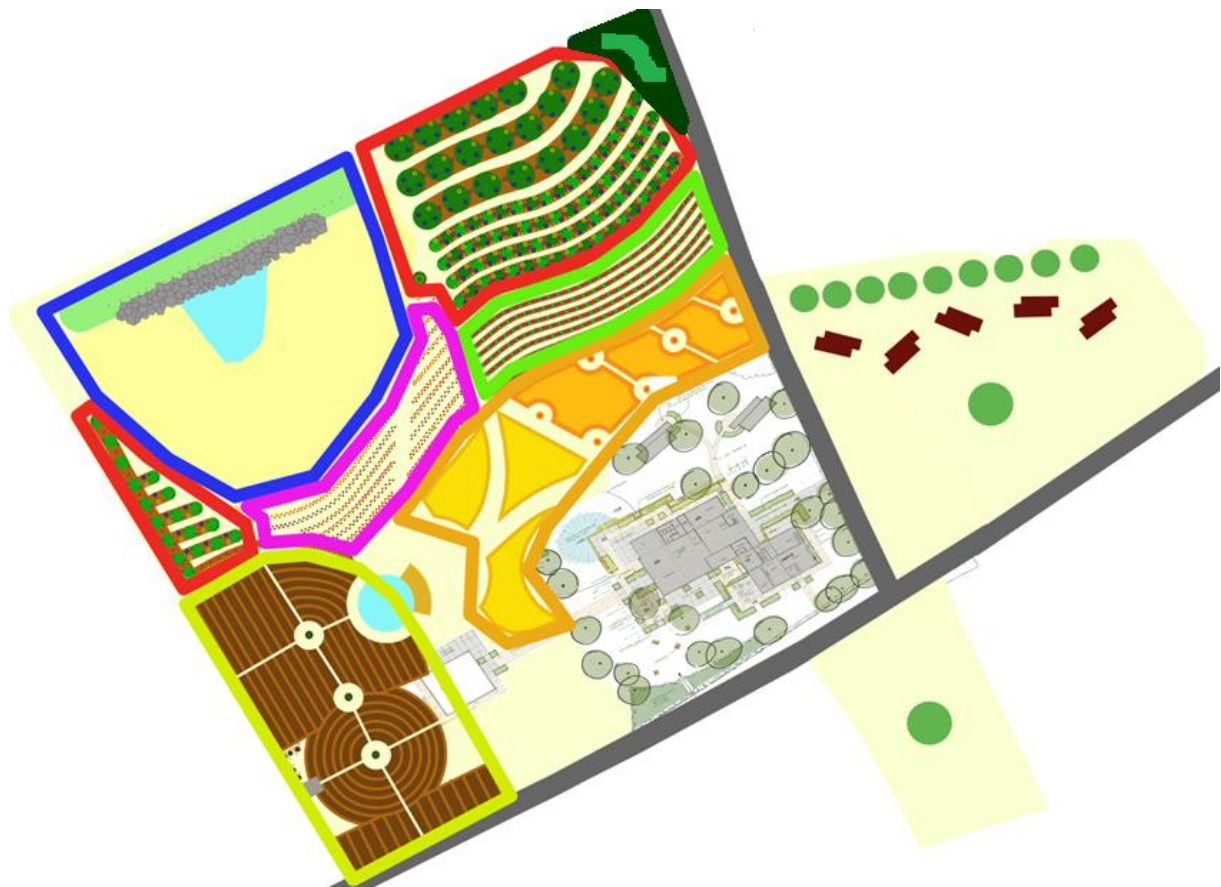
Met betrekking tot:

“Het voedselbos kenmerkt zich door een kroonlaag van hogere bomen (kroonbomen), een rijk bosbodemleven en minimaal drie andere vegetatielagen van respectievelijk lagere bomen, struiken, kruiden, bodembedekkers, ondergrondse gewassen en klimplanten. De kroon-, lagere bomen- en struiklaag kent uitsluitend meerjarige planten.”

“Kroonlaag: de hoogtelaag in een bos waarin de kronen van de hoogopgaande bomen zich bevinden.”

“Kroonboom: een houtachtig gewas dat duidelijk een recht opgaande hoofdstam heeft of ontwikkelt met wortels en takken én tussen de 10 en 25 meter hoog wordt. De kroonbomen betreffen geen fruitbomen.”

In het ontwerp wordt het voedselbos opgedeeld in verschillende zones met tenminste vier vegetatielagen die uit verschillende soorten bestaan.

Zones voedselbos:

	Kroonbomen, hoog- (≥ 7 m) & halfstam (± 5 m)		Moestuinen, (bloemen)pluktuin
	Laagstam (≤ 3 m)		Bloemen- & kruidenweide, met:
	Struiken & heide		Riet- & moerasplanten
	Kruiden & rozen		“Zone 5”

Andere delen tuinderij:

Er zijn digitale (jpg-)bestanden beschikbaar. Door in te zoomen op de afbeeldingen is te zien op welke plek in welke zone exemplaren van welke groepen (kroonbomen, hoog-, half- en laagstam, pioniersbomen, stikstofbindende bomen, struiken e.d.) te vinden zijn.

Zone(s) “kroonbomen, hoog- & halfstam” (productiebos) met bedden van 10 en 5 meter breed:

Kroonbomen (tussen 10 tot 25 m hoog / 10 m brede kroon), hoogstam (fruit)bomen (≥ 7 m hoog / 10 m brede kroon), halfstam (fruit)bomen (± 5 m hoog / ± 5 m brede kroon), pioniersbomen, stikstofbindende en andere inheemse bomen (met het oog op bodemverbetering), bessen- en andere struiken, kruiden, bodembedekkers, diep-wortelende planten, bollen en knollen (allium en crocus).

Zone “laagstam” (productiebos) met bedden van 2 meter breed:

Laagstam fruitbomen (≤ 3 m hoog), pioniersbomen, stikstofbindende en andere inheemse bomen (met het oog op bodemverbetering), bessen- en andere struiken, kruiden, bodembedekkers, diep-wortelende planten, bollen en knollen (allium en crocus).

Zone “kruiden” (productiebos):

In het oranje gedeelte van de kruidenzone meerjarige (bloeiende) planten, tot 2 m hoog, met daartussen paden en plekken (met wilde rozen en kruiden als onder-begroeiing) om te zitten.

In het gele gedeelte van de kruidenzone meerjarige kruiden en grassen die niet hoger dan 1 m worden.

Zone “struiken & heide”:

Heideplanten, laag-groeiende (bessen)struiken tot 30 cm, bollen, knollen en kruiden.

Paden

In de tekening zijn de paden met grijze lijnen aangegeven. De paden worden aangelegd op de contourlijnen van het terrein en waar mogelijk zijn in het patroon de reeds bestaande looproutes opgenomen.

De hoofdpaden (in het centrale deel) zijn breder dan de zijpaden (in de periferie). De paden zijn overal breed genoeg om er met een kruiwagen of een mini-tractor overeen te rijden.

5) Toelichtende beschrijving:

a. Windhaag

In het landschapsplan (als bijlage behorende bij het vigerende bestemmingsplan) staat vermeld: *“Doorzichten vanaf de Achterweg naar de Vrakelberg blijven gehandhaafd omdat hoge en lage beplanting (volgens het nog op te stellen beplantingsplan) worden afgewisseld: in de nieuwe situatie kijk je onder de (fruit- en noten)bomen door en over de (fruit)struiken heen, terwijl het terrein ‘bergaf’ gaat. De beplanting in de tuinderij loopt met de hoogtelijnen mee. (...) Op dit deel van het terrein zullen (...) geen bomen of struiken worden geplant die het uitzicht zouden kunnen belemmeren. Op die manier wordt het doorzicht van de Achterweg naar de Vrakelberg gewaarborgd. Daarmee worden zichtlijnen zelfs versterkt in vergelijking met de huidige situatie (met een hoge haag).”*

Er wordt geen windhaag (eigenlijke benaming: windsingel) aangelegd. Het voedselbos ligt op het westelijke deel van het landgoed. Dit deel van het landgoed wordt aan de oost-, zuid- en westzijde omzoomd door een haag, die volgens het landschapsplan aan de Achterweg niet hoger mag zijn dan 1,5 m, en ook aan de oost- en westzijde zal deze hoogte worden aangehouden. Aan de noordzijde zullen de relatief hoge bomen (zone hoogstam) van het voedselbos aldaar de wind breken. Bovendien vormt de groene gordel op perceel 710 (in het bestemmingsplan opgenomen als landschapselement) al een soort windsingel.

b. Bloesemboog

De planten die voor de bloesemboog moeten zorgen, staan op de plantenlijst bij punt 3.

Soorten		Jan	Febr	Mrt	Apr	Mei	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec
<i>Latijnse naam</i>	<i>Nederlandse naam</i>												
Carya illinoensis	Pecannoot												
Castanea crenata	Japanse kastanje												
Castanea mollissima	Chinese kastanje												
Castanea sativa	Europese tamme kastanje												
Castanea sativa-crenata	Eur-jap hybride kastanje												
Corylus colurna	Boomhazelaar (+ truffels)												
Juglans cinerea	Boternoot / Witte walnoot												
Juglans nigra	Zwarte- / Amerikaanse walnoot												
Juglans regia	Gewone- / Europese walnoot												
Juglans x bixby	Buartnoot / Hybride japanse x witte walnoot												
Amelanchier alnifolia	Krentenboom / Saskatoonbes												
Amelanchier laevis	Drentse krentenboom												
Amelacier lamarckii	Amerikaanse krentenboom												
Asimina triloba	Pawpaw / Roomappel												
Cornus kousa	Japanse kornoelje												
Crataegus monogyna	Eenstijlige meidoorn												
Diospyros kaki	Japanse persimoon												
Diospyros lotus	Lotusboom												
Diospyros virginiana	Amerikaanse persimoon												
Hovenia dulcis	Japanse rozijnenboom												
Malus domestica	Appel												
Morus alba	Witte moerbe												
Prunus avium	Zoete kers												
Prunus cerasifera	Kerspruim / Myrobalaan												
Prunus domestica subsp. Italica	Gages pruim												
Prunus dulcis	Amandel												
Prunus mume	Japanse abrikoos												
Prunus salicina	Japanse pruim												
Pyrus communis	Europese peer												
Pyrus pyrifolia	Aziatische- / Nashipeer / Zandpeer												
Sorbus domestica	Peerlijsterbes												
Toona sinensis / Cedrela sinensis	Uiensoepboom												

Soorten		Jan	Febr	Mrt	Apr	Mei	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec
<i>Latijnse naam</i>	<i>Nederlandse naam</i>												
Cornus mas	Gele kornoelje												
Corylus avellana	Gewone hazelaar(+truffels)												
Crataegus arnoldiana	Meidoorn												
Crataegus pedicellata	Meidoorn												
Elaeagnus ebbingei	Olijfwilg												
Elaeagnus umbellata	Olijfwilg												
Hippophae rhamnoides	Duindoorn												
Maclura tricuspidata	Chinese meidoorn / Zhe												
Mespilus germanica	Mispel												
Morus nigra	Zwarte moerbeï												
Prunus cerasus	Zure kers												
Prunus domestica subsp. Aprimira	Abrikoospruim												
Prunus domestica subsp. Insititia / P. damascena	Mirabel / Damson pruim												
Prunus persica	Perzik												
Prunus spinosa	Sleedoorn												
Sambucus nigra	Gewone vlier												
Zanthoxylum piperitum, Z.simulans, Z.schinifolium, Z.armatum	Szechuan (Japanse peperboom)												
Castanea pumila	Dwergkastanje / Chinquapin												
Elaeagnus multiflora ovata	Langstelige olijfwilg / Goumi												
Prunus tomentosa	Struikers												
Calycanthus floridus	Specerijstruik / Meloenboompje / Wijnknop												
Camellia sinensis	Theestruik												
Ceanothus americanus	New Jersey tea												
Gaultheria procumbens	Oosterse theebees / Bergthee												
Gaultheria shallon	Appeltjesblad / Bergthee												
Gaylussacia baccata	Zwarte bosbes												
Hydrangea serrata	Japanse berg(thee-) hortensia												
Leptospermum scoparium	Manuka tea tree												
Lindera benzoin	Koortsstruik / Spice bush												
Lonicera cearulea	Honingbes / Junibes												
Ribes nigrum	Zwarte bes												
Ribes odoratum	Gele ribes												
Ribes rubrum	Aalbes (wit of rood)												
Ribes sanguineum	Rode ribes												
Ribes uva-crispa	Kruisbes												

Soorten		Jan	Febr	Mrt	Apr	Mei	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec
<i>Latijnse naam</i>	<i>Nederlandse naam</i>												
Ribes x nidigrolaria, of R.nigrum + divaricatum + uva-crispa	Jostabes												
Rubus x loganobaccus	Loganbes												
Rubus arcticus	Kruipende poolbraam												
Rubus fruticosus	Gewone braam												
Rubus fruticosus x ideaus	Taybes												
Rubus idaeus	Framboos												
Rubus illecebrosus	Aardbeiframboos												
Rubus nepalensis	Nepalese grondframboos												
Rubus phoenicolasius	Japanse wijnbes												
Rubus spp. X 5	Boysenbes												
Vaccinium macrocarpon	Veenbes												
Vaccinium myrtillus	Europese blauwe bosbes												
Vaccinium oxycoccos	Europese cranberry												
Anemone ranunculoides	Gele anemoon												
Anthericum liliago	Grote graslelie												
Blitum bonus-henricus	Brave hendrik												
Cornus suecica	Zweedse kornoelje												
Clinopodium acinos	Kleine steentijm												
Clinopodium menthifolium	Bergsteentijm												
Fragaria x ananassa	Aardbei												
Fragaria moschata	Grote bosaardbei												
Fragaria viridis	Heuvelaardbei												
Gagea lutea	Bosgeelster												
Galeopsis pubescens	Zachte hennepnetel												
Mentha longifolia / Mentha sylvestris	Hertsmunt / Bosmunt												
Salvia verbenaca	Kleinbloemige salie												
Salvia verticillata	Kranssalie												
Satureja montana L	Bergbonenkruid												
Thymus x citriodorus	Citroentijm												
Thymus praecox	Kruiptijm												
Thymus pulegioides	Grote tijm												
Thymus serpyllum	Kleine tijm / Kwedel												
Thymus vulgaris	Echte tijm												
Valeriana officinalis	Echte valeriaan												
Arctium tomentosum	Donzige klit												

Soorten		Jan	Febr	Mrt	Apr	Mei	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec
<i>Latijnse naam</i>	<i>Nederlandse naam</i>												
Allium carinatum	Berglook												
Allium oleraceum	Moeslook												
Crocus sativus	Saffraancrocus												
Medicago polymorpha	ruige rupsklaver												
Medicago minima	kleine rupsklaver												
Onobrychis viciifolia	Esarcette												

c. Gemeenschap en vrijwilligers

In het Ondernemingsplan Landgoed De Eikenhof 2.0 d.d. 4 november 2022 staat op pagina 13 vermeld:

“Community-supported agriculture:

Het plan is om een lokale voedselgemeenschap te stichten, met inwoners van de omliggende kern Ubachsberg en de buurtschappen Colmont, Trintelen, Mingersborg, Eyserheide en Elkenrade. En groeten en fruit te leveren aan restaurants in de omgeving, en af te zetten via verkooppunten als <https://boerenenburen.nl>, zoals in Maastricht en Heerlen.”

Uit het verslag d.d. 31 augustus 2020 (opgenomen als separate bijlage bij de Toelichting op het bestemmingsplan De Eikenhof van 10 juni 2021):

“Informatiebijeenkomst Landgoed De Eikenhof op 23 augustus 2020

Op 23 augustus 2020 heeft op Hoeve De Eikenhof een bijeenkomst plaatsgevonden om omwonenden te informeren over de plannen op deze locatie Landgoed De Eikenhof te gaan realiseren.

(...)

Na afloop van de presentaties konden aanwezigen die enthousiast waren geraakt, zich opgeven om (...) betrokken te worden bij de permacultuurtuinderij. Van de bezoekers van de bijeenkomst zetten 21 hun naam op de lijst van belangstellenden/vrijwilligers, om daadwerkelijk te gaan bijdragen aan het oprichten en vormgeven van de stichting en te gaan werken in aan te leggen tuinderij. Voorafgaande aan en na afloop van de bijeenkomst meldden zich ook nog 12 geïnteresseerden per e-mail (al dan niet in verband met de van kracht zijnde corona-maatregelen). Zij kregen allen bericht dat zij zullen worden betrokken bij de op te richten stichting. Ook een drietal lokale ondernemers (Restaurant De Leuf, Ubachsberg; B&B Dalauro, Eyserheide; B&B Min Borg Mingersborg) toonden hun interesse.”

Verdere toelichting:

Bij het ontbreken van een alternatief en om een begin te maken met het ontwikkelen van de (permacultuur) Tuinderij Belle Hélène (moestuinen, kruiden- en bloemenweide, voedselbos) heb ik op 1 februari 2021 voor een periode van driekwart jaar een tuinder in dienst genomen om moestuinen voor één- en tweejarige groenten aan te leggen en in overleg met de vrijwilligers die zich hadden aangemeld te bepalen hoe en wanneer vrijwilligers zou gaan bijdragen bij de aanleg en onderhoud van de moestuinen. En eind 2021 / begin 2022 betrokken zouden worden bij de eerste aanplant van het voedselbos.

Toen het dienstverband met de tuinder op 30 september 2021 eindigde, was echter van deze plannen weinig terecht gekomen. De moestuinen waren weliswaar aangelegd, maar van het “inschakelen” van vrijwilligers was het niet gekomen.

Van meet af was het plan om een tuinder / biologische boer te vinden die “voor eigen rekening” de moestuinen zou gaan exploiteren, met mij als kok van Landgoed De Eikenhof, de inwoners van Ubachsberg en de omliggende buurtschappen en de restaurants in de directe omgeving als belangrijkste afnemers. Deze tuinder / boer werd ook geacht een belangrijke rol te kunnen spelen bij de aanleg en het onderhoud van het voedselbos. Ondanks verwoede pogingen (gunstige voorwaarden, advertenties in Nederland en Duitsland, contact met het opleidingscentrum Warmonderhof in Dronten, contacten via-via) en gesprekken met een vijftal belangstellende (biologische) boeren in spe, is het niet gelukt een tuinder / biologische boer te vinden, die dan een organisatie van vrijwilligers zou kunnen opzetten. Met als gevolg dat het jaar 2022 verloren ging en ook het jaar 2023 vooralsnog eveneens als verloren moet worden beschouwd.

Wel heb ik al die tijd contact gehouden met de contactpersoon / coördinator (v) van de potentiële vrijwilligers. Zij heeft zich in de tussentijd aangesloten bij de vrijwilligersorganisatie Parallel SamenZijn, die o.a. een werkgroep van vrijwilligers uit Voerendaal heeft gevormd die

inmiddels bij een boer tussen Voerendaal en Retersbeek (om niet) grond heeft gepacht voor de aanleg, het onderhoud en het beheer van een moestuin van waaruit op dit moment in het teeltseizoen een tiental gezinnen van groenten worden voorzien.

Na het toekennen van de subsidie voor de aanleg van het voedselbos op Landgoed De Eikenhof ben ik voornemens eind 2023 bij het voorbereiden van de grond en het aanplanten van bomen, struiken e.d. in overleg met de vrijwilligers van Parallel SamenZijn en andere belangstellenden, vrijwilligers een organisatorisch verband te bieden om te kunnen bijdragen aan het tot stand brengen van het voedselbos en het noodzakelijke onderhoud om het voortbestaan ervan te borgen. Dit jaar ga ik mijn pogingen hernemen om een tuinder / biologische boer te vinden die primair de moestuinen voor zijn/haar rekening moet gaan nemen (ik krijg daarbij nu ook steun van oprichter Wouter Veer en medewerkers van www.lenteland.nl).

d. Educatieve functie

Landgoed De Eikenhof als zodanig is een retraitelandgoed waarop educatie één van de kernactiviteiten vormt. Daarbij neemt de permacultuurtuinderij (en dus het voedselbos) een prominente plaats in. Niet alleen om groenten en fruit te produceren, maar ook om cursussen te geven zowel op het gebied van voedselbossen, en daarmee van permacultuur en ecologisch verantwoorde kweek en teelt van allerlei gewassen, als op het gebied van het bereiden van maaltijden met producten uit de eigen moestuinen en het eigen voedselbos. Van de tuinderij maakt een grote kas deel uit, die behalve voor kweek- en teeltactiviteiten zeer geschikt is voor educatiedoeleinden. In de gebruiksruidten in de schuur en in het woonhuis, maar zeker ook in de kweek- en teeltkas zullen cursussen worden gegeven.

6) Samenwerking en taakverdeling

In het Ondernemingsplan Landgoed De Eikenhof 2.0 d.d. 4 november 2022 valt op pagina 14 te lezen:

“Samenwerking met andere bedrijven:

Landgoed De Eikenhof werkt samen met Wijngoed Domaine Salamander (eigenaar: John Cox), gevestigd in het nabijgelegen Eyserheide. Landgoed De Eikenhof is lid van de Coöperatie Land van Kalk. (<https://www.landvankalk.com/>).

Personeelsbeleid met aandacht voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt:

Met de ISD Kompas (waarin de Sociale Dienst van de Gemeente Voerendaal is ondergebracht) zal worden samengewerkt om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt (door beperkingen of gebrekkige opleiding en/of (werk)ervaring) aan het werk te helpen.

Verder zal worden onderzocht of en onder welke voorwaarden asielzoekers (van het AZC Imstenrade Heerlen) kunnen worden ingeschakeld bij de teelt van gewassen en fruit, en het onderhoud van het landgoed.

Bijdrage aan leefbaarheid van de omgeving:

De eerste bijdrage van het Landgoed De Eikenhof aan de omgeving is al het bieden van een oase van rust en voor bezinning. Met zijn uitstraling (woonhuis, “schuur”, kas, lodges maar ook de begroeiing rond de bebouwing en de hagen rondom het percelen) voegt het Landgoed De Eikenhof kwaliteit toe aan zijn omgeving.

Bijdrage aan voorzieningenniveau in de omgeving:

In samenwerking met o.m. omwonenden wordt gestreefd naar het oprichten van de eerdergenoemde voedselgemeenschap.

In voorkomende gevallen biedt het Landgoed De Eikenhof omwonenden een ontmoetingsplaats binnen of buiten, al naar gelang de aard van de ontmoetingen (vergaderen of chillen).

Op zondag en op open dagen is het landgoed vrij toegankelijk (voor wandelingen, rondleidingen, landwinkel en theetuin); niet alleen voor omwonenden maar voor iedere geïnteresseerde bezoeker (toeristen en recreanten).”

Zoals eerder vermeld wordt samengewerkt met B&B Dalauro in Eyserheide en B&B Min Borg in Mingersborg. Maar dat betreft het onderbrengen van gasten voor de nacht (op Landgoed De Eikenhof mogen slechts 36 personen overnachten, terwijl er vaak meer mensen gebruik maken van de retraitsmogelijkheden (bedrijven, families e.d.) overdag.

Wat betreft het voedselbos, de pluktuin (bloemen, kruiden) en moestuinen vindt samenwerking plaats met:

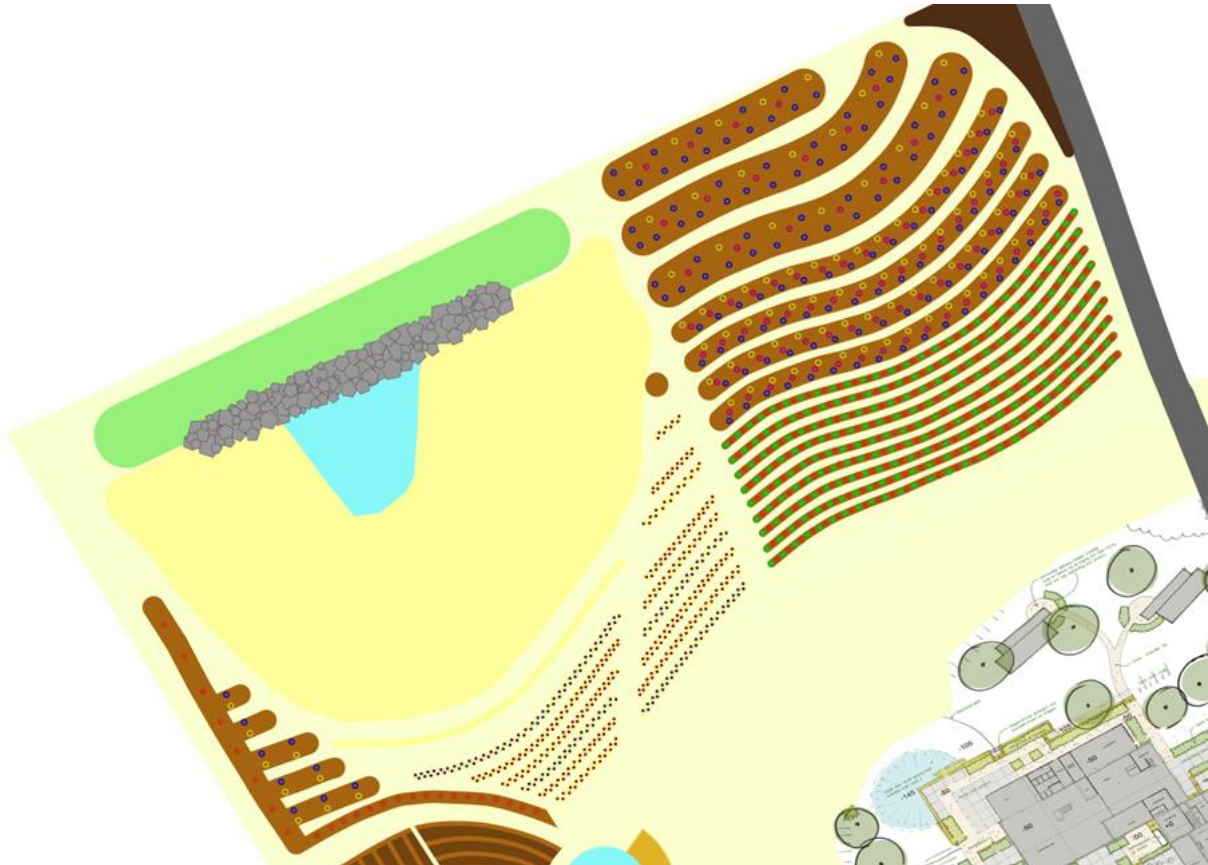
- Restaurant De Leuf in Ubachsberg
- Winkels van Boeren & Buren in Maastricht en Heerlen
- Boerderijwinkel Gebr. Spee in Ubachsberg
- De Landwinkel V.O.F. in Eyserheide.

Van recente datum is ook de samenwerking met www.meerbomen.nl. Het terrein van Landgoed De Eikenhof fungeert als oogstlocatie voor zaailingen, kleine boompjes en struiken, en als bomenhub, in afwachting van de aanplant van die bomen en struiken elders in de provincie Limburg.

7) Tijdschema realisatie project

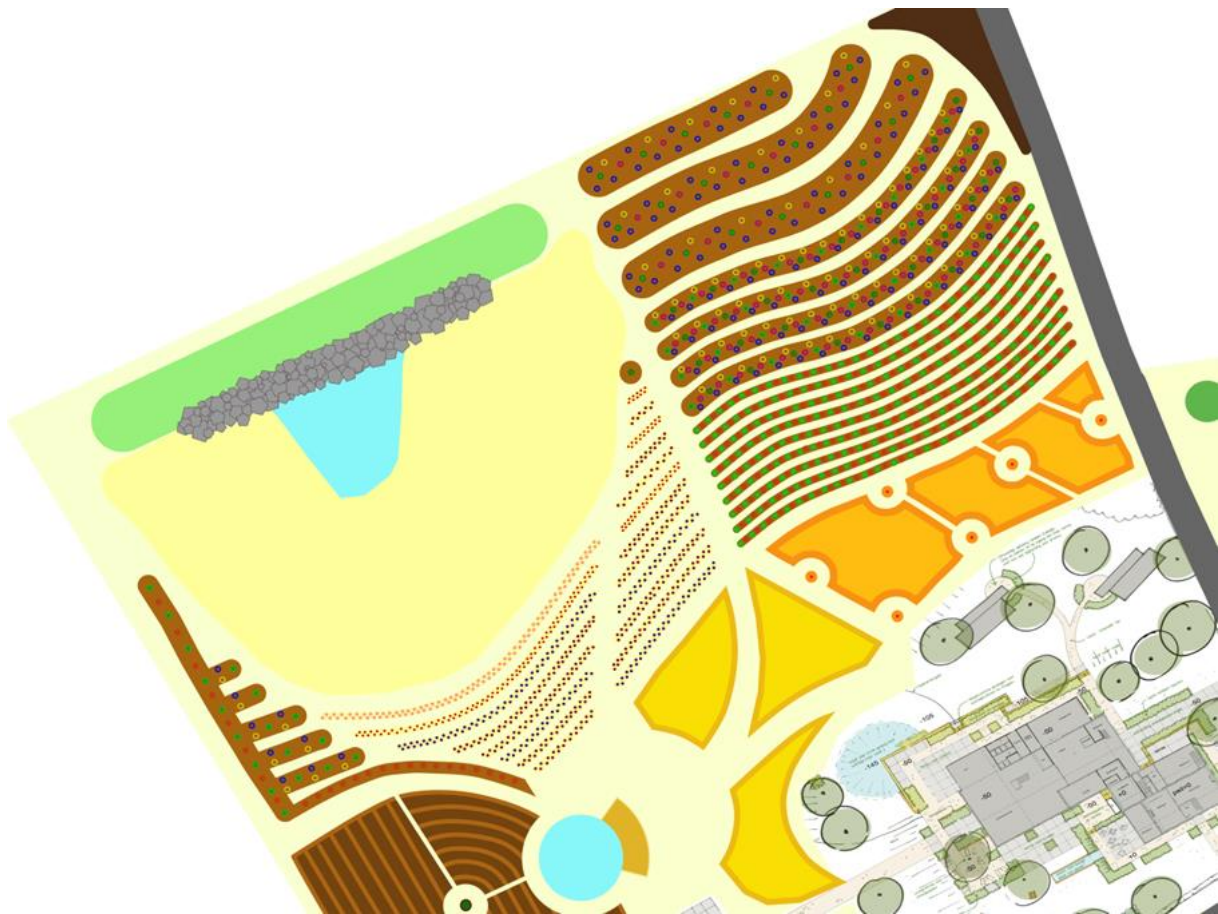
a. Aanleg Jaar 1

- Laagstam (2m breed)
- Pioniersbomen
- Stikstofbindende bomen
- Bessenstruiken (rode zone)
- Bessenstruiken (groene zone)
- Bessenstruiken (paarse zone)

In eerste jaar wordt begonnen met de aanleg van de graften en de grondverbetering. En wordt in de zone(s) “kroonbomen, hoog- & halfstam” en de zone “laagstam” een begin gemaakt met het aanplanten (laagstam fruitbomen, pioniersbomen, stikstofbindende en andere inheemse bomen, en alle aan te schaffen bessen- en andere struiken). Hierna worden de bedden op de graften bedekt met een laag mulch, bestaande uit houtsnippers en stro. Ook wordt de zone “struiken & heide” voor een derde gedeelte beplant.

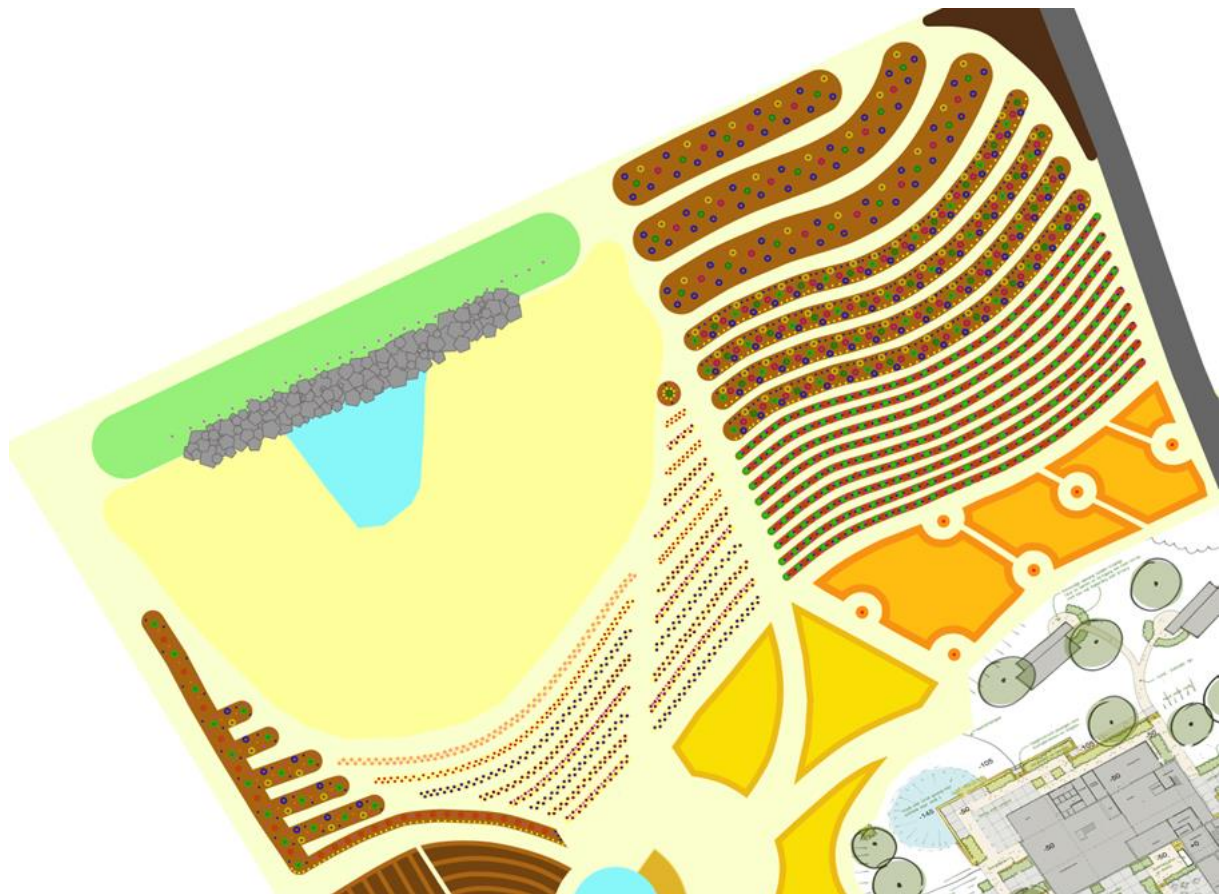
b. Aanleg Jaar 2

- Kroonbomen (10m breed)
- Hoogstam (5m breed)
- Halfstam (5m breed)
- Laagstam (2m breed)
- Pioniersbomen
- Stikstofbindende bomen
- Bessenstruiken (rode zone)
- Bessenstruiken (groene zone)
- Bessenstruiken (paarse zone)
- Rozen

In het tweede jaar worden de kroonbomen, hoog-, half- en laagstam fruitbomen, pioniersbomen en stikstofhoudende en andere inheemse bomen aangeplant. Uit de al eerder geplante pioniersbomen en de stikstofbindende en andere inheemse bomen worden de exemplaren geselecteerd die langer mogen blijven staan en die vanaf dat moment meerdere keren per jaar gesnoeid worden door middel van de “chop- & drop”-methode (om zoveel mogelijk organisch materiaal in de bodem te accumuleren). Daarnaast worden in de zone “kruiden & rozen” (idd) kruiden en rozen geplant. En wordt weer een derde deel van de zone “struiken & heide” beplant.

c. Aanleg Jaar 3

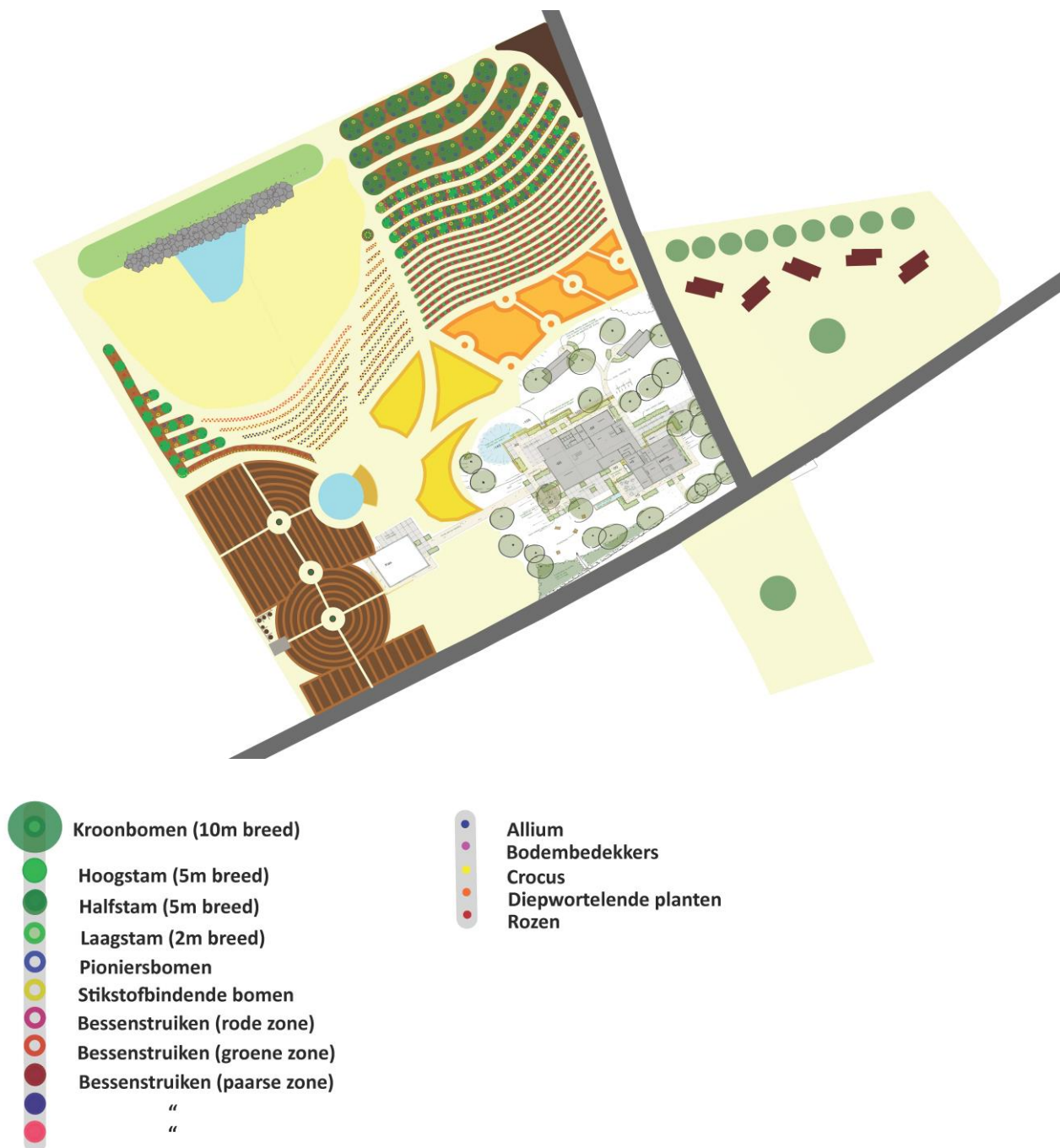

	Kroonbomen (10m breed)		Allium
	Hoogstam (5m breed)		Bodembedekkers
	Halfstam (5m breed)		Crocus
	Laagstam (2m breed)		Diepwortelende planten
	Pioniersbomen		Rozen
	Stikstofbindende bomen		
	Bessenstruiken (rode zone)		
	Bessenstruiken (groene zone)		
	Bessenstruiken (paarse zone)		
	"		
	"		

In het derde jaar worden in de zone "kroonbomen, hoog- & halfstam" en de zone "laagstam" kruiden, bollen en knollen (voornamelijk allium en crocus), penwortelplanten en andere bodembedekkers aangeplant. Ook worden de bessen- en andere struiken in tweeën gedeeld en de helft van de struiken herplant. En wordt het derde en laatste deel van de zone "struiken & heide" zone beplant.

d. Toestand na 15 jaar

Bijlage: Instructie bij het maken van het Activiteitenplan:

provincie limburg

Aanvraagformulier Nadere subsidieregels landschapselementen en voedselbossen 2022- 2023

Activiteitenplan hoofdstuk 3 Voedselbossen van de Nadere subsidieregels:

1. Lever een topografische overzichtskaart van de locatie van het voedselbos aan en geef aanduiding van perceelgrenzen en kadastrale nummers (KADGEMCODE, KADSECTIE, KADNUMMER). Zie het Gegevensleveringsprotocol (GLP) voor het gevraagde Datamodel.
2. Lever één of meerdere foto's aan zodat de uitgangssituatie van de projectlocatie duidelijk wordt.
3. Lever overzichten aan van:
  - a. de soorten per vegetatielaag en het aantal stuks dat geplant zal worden, waar van toepassing uitgesplitst naar ras/cultivar, met zowel Nederlandse als wetenschappelijke naam;
  - b. vermeldt het totaal aantal unieke soorten dat aangeplant zal worden, waarbij de cultivars/rassen niet als aparte unieke soorten geteld worden.
4. Lever een ontwerp aan van het voedselbos, waarop de verschillende vegetatielagen en soorten en eventuele andere belangrijke zones en paden in het voedselbos, zichtbaar zijn.
5. Geef een toelichtende beschrijving van:
  - a. waarom er wel of geen windhaag wordt aangeplant;
  - b. hoe in het plan voorzien wordt in de creatie van een bloesemboog;
  - c. of en op welke wijze de gemeenschap wordt betrokken bij de ontwikkeling en borging van het voedselbos en of vrijwilligers ingezet worden;
  - d. of en op welke wijze het voedselbos een educatieve functie krijgt;
6. Vermeld tevens in het plan met welke eventuele partijen wordt samengewerkt en hoe de taakverdeling is.
7. Lever een tijdschema aan voor de realisatie van het project. Let op, de aanplant van het voedselbos dient uiterlijk 31 maart 2024 te zijn gestart.